

Na prahu nové doby. Mezioborová konference o počátcích Československé republiky. 26.–29. října 2018, Praha.

Ve dnech 26. až 29. října 2018 se v souvislosti s oslavami stého výročí vzniku Československa konala pod záštitou Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky konference mapující počáteční roky nově vzniklého státu. Hlavními pořadateli byli Jan Kober a Vít Strobach. Cílem organizátorů bylo dle jejich slov reflektovat témata opomíjená i hojně diskutovaná z mnoha úhlů pohledu různých věd. Právě dialog mezi jednotlivými disciplínami a vědními obory vytvářel zajímavý potenciál pro setkání. Ačkoliv se některé původně uvažované oblasti nepodařilo personálně naplnit, přinesla konference široké pole diskutovaných témat odpovídající značnému rozsahu bádání v oblasti právních, sociálních, kulturních a dalších vědních disciplín. Řešeny byly například právní úpravy a úloha právníků v životě 1. republiky, hospodářské dějiny, národnostní otázky a problematika menšin (včetně snah o legalizaci homosexuality a potratů), emancipace žen, migrace, pracovní právo a nepokoje, školství a vzdělávání, umění, zdraví a sociální hygiena, náboženství a sekularita, komunikační sítě, životní úroveň a další. Úvodní referáty přednesli Karel Malý na téma ústavního vývoje, Miroslav Hroch se zamýšlel nad otázkou národního státu, Jan Kuklík nad mezinárodními souvislostmi vzniku Československa, Libuše Heczková přiblížila vnímání ženy v meziválečném období a Stanislav Holubec historiografii meziválečného Československa v posledních cirka třiceti letech. Upozornil na omezený kontakt československé historiografie se západní historickou proveniencí, která navíc nevnímá meziválečné období v jeho krátkém dvacetiletém trvání jako čeští autoři, ale zařazuje tento časový úsek do delších procesů sahajících někdy až do konce studené války v Evropě (většinou však do nastolení komunistického režimu). V české historiografii se objevuje přesah spíše do starších dějin, kdy se stále více akcentuje spíše kontinuita než diskontinuita s předcházejícím obdobím rakouské monarchie. Nacistická okupace a následný komunistický převrat znamenají naopak poměrně jasný předěl. Přes vynikající syntézy dějin první republiky (Kárník, Klimek) existuje stále mnoho témat, která mohou být diskutována (ideálně v evropském, ne-li světovém kontextu), jak také konference ukázala.

Více než čtyřiceti sekcí se zúčastnilo přibližně tři sta registrovaných účastníků, z toho asi polovina aktivně vystupujících. Velice hojně byly zastoupeny slovenské vědecké instituce, méně naopak moravské. Z jednání v sekcích byl pořízen audio záznam, který by měl být účastníkům (nikoliv veřejnosti) k dispozici. Příspěvky budou publikovány ve sbornících, popř. monografiích, které připravuje Ústav státu a práva AV ČR.

Setkání se uskutečnilo v reprezentativních prostorech hlavního sídla AV ČR na Národní třídě č. 3 naproti budově Národního divadla a v nedalekém sídle Ústavu státu a práva. Večerní program proběhl v kině Národního filmového archivu Ponrepo, kde mohli účastníci shlédnout filmy z počátku první republiky nebo legionářský snímek Plukovník Švec natočený podle stejnojmenné divadelní hry Rudolfa Medka.

Stanislav Knob

Agrární zemědělská osvěta a vzdělávání v 18. - 21. století ve Střední Evropě: Instituce a osobnosti, jejich působení v kontextu politického, ekonomického, sociálního a kulturního vývoje středoevropského venkova. 8.–9. listopadu 2018, Národní zemědělské muzeum, s. p. o., Univerzita Karlova v Praze, Česká zemědělská univerzita v Praze, Česká akademie zemědělských věd, Praha.

Počátkem listopadu 2018 uspořádala čtveřice výše jmenovaných institucí v prostorách Národního zemědělského muzea v Praze multidisciplinární konferenci s mezinárodní účastí věnovanou agrárnímu (zemědělskému) vzdělávání a osvětě ve středoevropském prostoru od 18. do 21. století.

Cíle organizátorů dvoudenní akce byly poměrně neskromné. Konference hodlala přispět k rekapitulaci současného stavu zpracování problematiky zemědělského vzdělávání a osvěty a vnést do odborného diskurzu nové podněty. Dosavadní převážně popisné zpracování problematiky mělo být nahrazeno souvislostním porozuměním profilování agrárního školství a osvěty, zkoumání jejich efektivity.

Cestu k vytyčenému cíli zahájilo úvodní slovo dvojice Eduard Kubů a Jiří Šouša (oba Univerzita Karlova v Praze), po jejichž obsáhlém vstupu následovala necelá třicítka referátů, rozdělených do dvou paralelně probíhajících sekcí. Tyto byly rozčleněny celkem do

tří tematických bloků: Osvěta venkova (18. století – 1. polovina 20. století), Osobnosti zemědělské osvěty a vzdělávání, Institucionalizace/instituce zemědělské osvěty a vzdělávání. Okruh referentů odrážel snahu o mezioborový přístup. Vedle historiků tak zazněly příspěvky z dílny etnologů, antropologů a reprezentantů přírodních věd. Pestrá byla i paleta vystupujících z hlediska institucionálního. Vedle vysokoškolských pracovišť byly na konferenci zastoupeny také archivy, muzea či rozmanité vědecké instituce. Pozornost autorů většiny referátů se soustředila především na české země od 18. do poloviny 20. století, stranou zájmu ovšem nezůstaly ani problematika zemědělské osvěty a vzdělávání ve druhé polovině 20. století a reflexe situace na Slovensku, ve Slovinsku, v Polsku a bývalé Jugoslávii.

Doplňme, že konferenční jednání proběhlo v příjmných prostorách Národního zemědělského muzea, jehož komentovaná prohlídka byla jedním z bodů doprovodného programu. Organizátoři avizovali záměr publikovat z konference kolektivní monografii, která by měla spatřit světlo světa v průběhu roku 2019.

Petr Kadlec

25. ročník konference Židé a Morava. 7. 11. 2018, Muzeum Kroměřížska, Kroměříž.

Arcibiskupská Kroměříž se v osmičkovém jubilejním roce 2018 stala již po pětadvacáté místem konání vědeckého symposia s názvem *Židé a Morava*. V útulných prostorách hostitelského Muzea Kroměřížska se ve středu 7. listopadu 2018 shromáždilo na 60 účastníků z vědeckých kruhů i veřejnosti, aby si navzájem sdělili výsledky výzkumu v oblasti moravských judaik. Vedle sedmnácti přednášejících ze sedmi archivů, tří pracovišť národního památkového ústavu, devíti muzeí, dvou židovských obcí a knihoven a čtyř vysokých škol dorazili na místo konání konference také soukromí badatelé z České republiky, Slovenska a Spolkové republiky Německo, zástupci Společnosti pro dějiny židů v České republice, členové Českého spolku přátel Izraele a Občanského sdružení Olam – Společnost Judaica Holešov.

Před zúčastněnými se díky pečlivosti a erudici přednášejících i tentokrát předstřela široká paleta témat z oblasti kolektivního vědomí židovského národa i individuálních životních osudů jeho představitelů. Vedle témat širšího dosahu (Blanka Soukupová, Fakulta humanitních studií UK v Praze – *Židovské školství na Moravě v období první republiky. Mezi tradicí a modernizací*; Miroslava Kyselá, Ostrava – *Obraz budování Palestiny v týdeníku Jüdische Volksstimme*;

Peter Bučka, Žilina – *Organizační vývoj hnutí Makabi s důrazem na region Moravy – Moravský zemský svaz Makabi*; Eva Jánáčová, Ústav dějin umění AV ČR – *Obraz nepřítel. Vizualní projevy antisemitismu od středověku po současnost*) a problémů spjatých s konkrétní lokalitou (Daniel Baránek, Židovské muzeum v Praze – *Židé a liberálové v Olomouci*; Daniel Polakovič, Židovské muzeum v Praze – *Židovský hřbitov ve Slavkově u Brna*; Petr Jirák, Státní okresní archiv Písecko – *Vandalismus žáků na židovském hřbitově v Přerově 1929*; Marie Dokoupilová, Muzeum a galerie v Prostějově – *Arizace v Prostějově – neoděmné podniky*; Alena Jindrová, Univerzita Pardubice a Muzeum Vysociny Havlíčkův Brod – *Moravské tábory pro židovské uprchlíky v době 1. světové války*; Tereza Urbářová, Židovské muzeum v Praze – *Rok 1945 v Jihlavě pohledem židovských pamětníků*; Petr Pálka, Muzeum Kroměřížska – *Předměty s židovskou tematikou ve sbírkách Muzea Kroměřížska* a Jakub Strýček, Univerzita Marie Curie-Sklodowskiej w Lublinie – *Čeští Židé v polských tranzitních ghettech*) byl tradičně věnován prostor také životním příběhům a nevšedním osudům moravských Židů (Kamil Rodan, Slezské zemské muzeum – *Problematika restitucí židovského majetku po druhé světové válce na příkladu rodiny Rothovy z Ostravy – Nové Vsi*; Pavel Maňák, Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci; Tomáš Hrbek, Židovská obec Olomouc – *Osudy olomoucké herečky a její slavná fotografie*; Karel Mlateček, Státní okresní archiv Vyškov – *Smutný osud Leopolda Weinbergera z Uherčic*; Jiří Klimeš, FF Univerzity Palackého v Olomouci – *Uherská neologie a moravští rabíni*).

Prezentovaná témata budou stejně jako v předšlých letech otištěna ve sborníku z konference, podpořeném Nadačním fondem obětí holocaustu.

Kamil Rodan

Tři staletí v srdci Evropy (Česká a evropská společnost v 16.–18. století). 7.–8. listopadu 2018, Hradec Králové.

Ve dnech 7. a 8. listopadu 2018 se pod záštitou Historického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové uskutečnil druhý ročník konferenčního setkání doktorandů s názvem *Tři staletí v srdci Evropy (Česká a evropská společnost v 16.–18. století)*. Toto dvoudenní setkání se uskutečnilo v prostorách bývalé jezuitské koleje (tzv. Novém Adalbertinu) v samém srdci historického jádra Hradce Králové. Přestože se jednalo o teprve druhý ročník, těšilo se toto konferenčního setkání poměrně hojnému zájmu mladých badatelů, kteří dorazili z různých univerzit

ních pracovišť či jiných vědeckých institucí, a to i ze zahraničí.

Samotný program byl rozdělen do několika sekcí, které poskytovaly široký prostor pro tematicky různorodé příspěvky vycházející z dizertačních projektů, diplomových prací či samostatných výzkumů. Konferenčnímu programu dominovala témata spojená se šlechtickým a duchovním prostředím, avšak pestrost příspěvků postihla široké pole historického bádání (např. hospodářské, právní či kulturní dějiny) a měla mezioborový přesah (dějiny umění nebo pomocné vědy historické). Poukázala také na skutečnost, že výzkumy mladých badatelů se soustředí spíše na horní vrstvy novověké společnosti, což je ovšem všeobecný trend, podobně jako převaha témat z období raného novověku. V neposlední řadě byly představeny zajímavé výzkumy reflektující témata z evropských dějin raného novověku, které vzbudily, podobně jako další poutavé příspěvky, všeobecný ohlas.

Z nejzajímavějších příspěvků lze zmínit výzkumy Zuzany Vlasákové (Univerzita Pardubice) o generálních vizitacích a vztahu k sociální disciplinaci podaných, dále neotřelý příspěvek Miroslava Beneše

(Univerzita Hradec Králové) o genderově nevybíravé kritice žen v díle skotského reformátora Johna Knoxe nebo chystané diplomové práce mladých historiků Filipa Vávry, slibující přelomový pohled na vnímání vztahu sítě městských paláců a příměstských panství v 18. století, a Petra Šatary (oba Univerzita Pardubice), jehož výzkum směřuje k velice zajímavé a potřebné syntéze dějin dvorské válečné rady.

Královéhradecké konferenční setkání proklamovalo jako svůj cíl uskutečnit podnětné setkání mladých vědeckých pracovníků, kde mohou představit své příspěvky a v následné debatě získat tolik potřebnou zpětnou vazbu. Tento záměr se podařilo nad očekávání naplnit, inspirativní a přátelské prostředí vedlo k často dlouhým diskuzím, netušeným podnětům i navázání mnoha cenných kontaktů, což bylo prohloubeno následnou poutavou prohlídkou města a především společným zábavným večerem. Nezbyvá než ocenit profesionální organizaci v režii doktorandů Historického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové a doufat, že se na utvářející tradici konferenčního setkání podaří navázat také v dalších letech.

Michal Kubica